

Ivan Hoffman: „Překvapivě svižné“ zdražování. Vinou chamtivosti...

- editor007 | 11. června 2024

ČESKO: Ceny potravin rostou tempem, které bere dech. Podle analytiků se zdražuje „překvapivě svižně“. Proč tomu tak je, vysvětlují konzumentům producenti, obchodníci, ekonomové, analytici a samozřejmě i politici.

Většinou nám tvrdí, že za zdražováním jsou objektivní příčiny. Například drahá energie. Nebo rostoucí cena komodit na burzách. Producenti jmenují, co zvyšuje výrobní náklady, obchodníci se vymlouvají na dodavatele, politici vysvětlují, proč nemohou regulovat svobodný trh, píše v komentáři Ivan Hoffman na slovenském webu Pravda.sk..

Zdražování nepochybně souvisí s ekonomickou situací, která se objektivně zhoršuje. Ekonomové nám však vysvětlují, že jsme si sami na vině, protože zdražování je důsledkem klesající spotřeby domácností. Pokud lidé vinou drahoty nekupují, musí obchodník kompenzovat ztrátu zvyšováním marží, a tím pádem i cen. Stále se sice traduje, že cenu určuje poptávka a nabídka, ale to platilo, dokud existoval volný trh. Dnes ceny určují monopoly, které drobnou konkurenci zlikvidovaly a před vzájemným soutěžením upřednostňují kartelové dohody.

Existují různé ekonomické teorie, které v praxi někdy fungují a někdy ne, kterými se ekonomové pokoušejí definovat ekonomický chaos, respektive ekonomickou džungli. Na rozdíl od přírodních věd je ekonomika vědou společenskou, tedy neexaktní. Ještě za Nobela vědou nebyla, proto ve svém závěti Nobel s oceňováním ekonomů nepočítal. Až v roce 1968 to za něj švédští akademici napravili a rok od roku se snaží z ekonomického mainstreamu vydolovat nějakého laureáta.

K tomu, abychom pochopili zdražování, nám ekonomů s jejich komplikovanými teoriemi není třeba. Příčinou zdražování je obyčejná lidská chamtivost. Nezdražuje se proto, že je to nutné, ale proto, že je to možné. Obchodník nejprve nízkými cenami zlikviduje konkurenci, a když ovládne trh, diktuje ceny tak, aby měl co nejvyšší zisk. Zisk přitom není nutným prostředkem k něčemu důležitému, co se realizuje za peníze. Zisk je konečným cílem, smyslem podnikání. Zisk z vyluxovaných peněženek občanů se přirozeně akumuluje na kontech těch nejchamtivějších, kteří nikdy nemají dost.

Tomu samozřejmě rozumí i ekonom. V pohledu na chamtivost však ekonomové nejsou jednotní. Někteří chamtivost vnímají jako hybnou sílu kapitalismu, jiní jako komplikaci, která kapitalismus deformuje a likviduje. Současný neudržitelný stav, kdy většina občanů z akumulace kapitálu chamtivci nemá užitek, navrhuje někteří ekonomové řešit opuštěním kapitalismu a druzí jeho zavedením!

Právě myšlenka, že dnešní krizi by vyřešilo obnovení kapitalismu, se těší pozornosti střední vrstvy, na které tradičně stojí stát. Střední vrstva je publikem ekonomů, kteří tvrdí, že pravý kapitalismus si zprivatizovala a následně dovedla ke krachu partička chamtivých spekulantů. To podle nich je třeba napravit, vrátit se ke kořenům, do doby, kdy ještě fungoval „americký sen“, kdy budoucnost patřila lidem schopným, usilovným, vzdělaným. Nápad obnovit kapitalismus je zajímavý, ale otázkou je, zda o kapitalismus stojí i ti chamtivci.